Сепа 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 31 (179) БЕЛАСТОК, 2 ЖНІУНЯ 1959 года ГОД IV

Ушанаванне памяці герояў

Ліпеньскія ўрачыстасці сцягнулі да Белавежы тысячы людзей. Большасць з іх, гэта жыхары вёсак Гайнаўшчыны, пераважна моладзь.

Роўна ў 10 гадзін раніцы на прывакзальнай плошчы фарміруецца паход. Наперадзе ідуць удзельнікі партызанскага і антыфашысцкага руху на Гайнаўшчыне, члены бюро павятовага Камітэта ПАРП і госці з суседняга Пружанскага раёна, Брэсцкай вобласці. Іграе аркестр. Тысячны паход накіроўваецца да месца, дзе за часоў гітлераўскай акупацыі мардавана барацьбітоў за свабоду. Тут узвышаецца помнік загінуўшым, пабудаваны насельніцтвам Гайнаўшчыны.

Мітынг адкрывае старшыня ГРН у Белавежы — Міхась Шпаковіч. Пасля яго выступае сакратар ваяводскага камітэта ПАРП — Ян Сянкевіч. Гаворыць ён аб гераізме замучаных партызан і іх супрацоўнікаў, аб смерці сотняў нявінных людзей, намардаваных гітлераўцамі ў Белавежы.

Гэтую тэму прадаўжае далей першы сакратар КП ПАРП у Гайнаўцы — Вітальд Сапоцька.

Жанчыны, якія стаяць побач, падымаюць да вачэй хусткі, плачуць. Гэта сем'і памардаваных.

Далей выступае старшыня дэлегацыі Пружанскага раёна, старшыня Пружанскага райвыканкома — Аляксандр Букраба. Гаворыць ён аб супольна пралітай крыві.

Ад імя сем'яў памардаваных барацьбітоў выступае жыхарка Белавежы — Ольга Смактуновіч. Ад хваляванья рвецца ёй голас.

— Людзі! Шчыльней самкніце рады. Каб ніколі больш вайны, каб ніколі ахвяр, каб чалавек жыў спакойна.

Надыходзіць урачыстая хвіліна. Старшыня Прэзідыума ПРН у Гайнаўцы — Вячэслаў Внучко здымае з абеліска белую заслону і прысутныя чытаюць словы: «Героям барацьбы за свабоду і сацыялізм —

Кветкі ў падножжа памятніка складаюць шматлікія дэлегацыі. фота — Баршчэўскі

(Працяг на стар. 2)

НА РАДЗІМЕ К. КАЛІНОЎСКАГА

Невялікая вёска Мастаўляны, урачыста адзначыла свята 22 ліпеня. Дзень пятнаццацігоддзя спалучыўся тут з урачыстым адкрыццём мемарыяльнай дошкі, умураванай у сцяну мясцовай школы і прысваеннем гэтай школе імя Кастуся Каліноўскага.

Адкрыццё мемарыяльнай дошкі, ўмураванай у сцяну мясцовай школы прысвечанай памяці Кастуся Каліноўскага. фота — Чэрнякевіч

Тут у Мастаўлянах 121 год таму назад нарадзіўся Кастусь КАЛІНОЎСКІ — змагар за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне беларусаў і палякаў, арганізатар і кіраўнік студзеньскага паўстання на Беларусі і Літве.

З самага ранку 22 ліпеня да Мастаўлян пачалі збірацца жыхары з навакольных вёсак. Прыбываюць мастацкія калектывы і госці. Перад будынкам мясцовай школы распачынаецца агульны мітынг.

З дакладам аб 15 гадавіне Польскай Народнай Рэспублікі выступае старшыня Прэзідыума ПРН гр. Яўгень Стшалкоўскі. З гонарам пералічвае ён дасягненні нашай краіны за мінулыя 15 год.

Затым з кароткім прывітаннем і пажаданнямі з выпадку слаўнага юбілею выступае сакратар Павятовага камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі тав. Аляксандр Камінскі. Старшыня ПРН гр. Стшалкоўскі ўручае дзеячам павета дзяржаўныя ўзнагароды.

Пасля сакратар Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы Віктар Швед расказаў аб жыцці і дзейнасці ўраджэнца вёскі Мастаўляны КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА.

(Працяг на стар. 2)

Каб людзі лепш жылі

У словах гэтых заключаецца сэнс заданняў, якія выплываюць з пастановы II Пленума ЦК ПАРП і XI Пленума НК ЗСЛ і якія датычаць асноўных заданняў сельскай гаспадаркі на перыяд бліжэйшых 7 год. Пастанова гэтая — гэта працяг заданняў, намечаных III З'ездам ПАРП.

Нацыянальныя меншасці ў Польшчы, украінцы, беларусы, славакі, літоўцы — гэта пераважна вясковае насельніцтва. Ёсць таксама сяляне рускія і чэхі. Усе яны, так як і палякі, зацікаўлены пастановай II Пленума ЦК ПАРП.

Вёска наша наогул разумее, што гэта адзіная і найбольш правільная дарога для польскай вёскі, каб пазбыцца культурнай, грамадскай і гаспадарчай адсталасці.

Зараз сельская гаспадарка — гэта ключавая праблема. На працягу 15 год існавання Народнай Польшчы сіламі ўсяго народа, усіх грамадзян мы зрабілі вельмі многа. Адбудавалі знішчаны край. Руіны замяніліся ва ўквечаныя гарады. З убогай адсталай краіны мы сталіся краінай навейшай прамысловасці. Працэс далейшага росквіту — працягваецца. Аднак сельская гаспадарка, у выніку вялікай адсталасці, атрыманай па санацыйнай уладзе і знішчаная вайной усё яшчэ застаецца ззадзі, не паспявае за прамысловасцю. Каб ліквідаваць гэта, пастанова Пленума ЦК намячае канкрэтныя, цяжкія, але рэальныя заданні.

Немажліва ў адным артыкуле пералічыць усе заданні, намечаныя пастановай II Пленума ЦК, таму абмяжуюся толькі да некаторых.

Сельскагаспадарчыя гурткі — арганізацыя, якая мае вялікія традыцыі ў міжваеннай Польшчы, у святле пастановы II Пленума ЦК павінна быць падставовай грамадска - гаспадарчай сілай у развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці... «патрэбна на вёсцы масавая агульная сялянская арганізацыя — гаворыць пастанова ЦК ПАРП і НК ЗСЛ, галоўнай мэтай дзейнасці якой будзе арганізаванне сялян у працы дзеля павелічэння і паляпшэння вытворчасці шляхам спалучэння паасобных намаганняў з узаемнай дапамогай і супрацоўніцтвам, абапіраючыся на супольныя сродкі і дапамогу дзяржавы».

Пастанова II Пленума ЦК і НК ЗСЛ стварае значна карыснейшыя, чым дагэтуль, варункі для працы сельскагаспадарчых гурткоў. Канцэнтруе яна ўвагу вёскі на найважнейшых справах, як механізацыя сельскай гаспадаркі, меліярацыя, вясковае будаўніцтва, электрыфікацыя і навучанне кадр патрэбных для развіцця сельскай гаспадаркі.

Ад 1 жніўня г. г. паўстае Фонд развіцця сельскай гаспадаркі, пры дапамозе якога сельскагаспадарчыя гурткі змогуць рэалізаваць свае заданні і быць асродкамі прагрэсу на вёсцы.

Фонд развіцця сельскай гаспадаркі — гэта велізарны маёнтак у руках сялян, згуртаваных у сельскагаспадарчых гуртках. Як ён будзе паўставаць?

Дагэтуль было так, што вёска дастаўляючы збожжа, бульбу, мяса, малако па цэнах ніжэйшых ад вольнарынковых давала ўклад у цэлую народную гаспадарку.

Зразумела сродкі, якія ішлі ў дзяржаўны бюджэт з абавязковых паставак вярталіся на вёску ў выглядзе будовы школ, дарог, меліярацыі, электрыфікацыі, пунктаў аховы здароўя, навучання вясковай моладзі ў вышэйшых школах і г. д.

Цяпер тыя фінансавыя сродкі, якія атрымліваюцца з розніцы цэн паміж абавязковымі пастаўкамі, а цэнамі на вольным рынку, будуць вяртацца непасрэдна да сельскагаспадарчага гуртка, утвараючы Фонд развіцця сельскай гаспадаркі. Аб тым, як выкарыстаць Фонд развіцця сельскай гаспадаркі будуць вырашаць самі сяляне, члены сельскагаспадарчых гурткоў.

Фонд развіцця сельскай гаспадаркі будуць складаць і другія сродкі, напрыклад уклады сялян, заплаты за карыстанне з машын, якія будуць уласнасцю сельскагаспадарчага гуртка, даходы з гаспадарчай дзейнасці гуртка, супольнай апрацоўкі зямлі Дзяржаўнага фонда зямлі і г. д.

Сумы, якія будуць перададзены на ФРСг (ФРР) з розніцы цэн за прадукты, прададзеныя ў рамах абавязковых паставак, у бягучым годзе і далейшых шасці гадах, дадуць агульную суму 25 мільярдаў злотых.

Прынцыпы падзелу тых 25 мільярдаў зл. будуць наступныя: 3 мільярды зл. трэба будзе прызначыць на разбудову прамысловасці, звязанай з механізацыяй сельскай гаспадаркі. 22 мільярды зл. будуць складаць уласцівы Фонд развіцця сельскай гаспадаркі, аддадзены сельскагаспадарчым гурткам.

З гэтай сумы прапануецца аддаць не больш 20 прац. у распараджэнне павятовым саюзам сельскагаспадарчых гурткоў. З тых сум яны змогуць даваць крэдыты сельгасгурткам якія купяць машыны, а не будуць мець яшчэ на рахунку ФРР сваіх грошай. 80 прац. з тых 22 мільярдаў вернецца непасрэдна на вёску, да гурткоў, прапарцыянальна да абавязковых паставак, якія вёска выканае.

(Працяг на стар. 3)

Усім нашым мілым чытачам і карэспандэнтам за прысланыя прывітанні і пажаданні ў сувязі са Святам адраджэння шчырае сардэчнае дзякуй!

РЭДАКЦЫЯ

Ушанаванне памяці герояў

(Працяг са стар. 1)

лава! Ад грамадскасці Гайнаўшчыны ў 15 гадавіну ПНР».

Група салдат аддае тры ганаровыя залпы. Аркестр выконвае «Інтэрнацыянал». Абеліск патанае ў чырвані вянкоў.

Афіцыяльная частка урачыстасці закончана. Аднак тысячны натоўп доўга яшчэ не разыходзіцца. Групы людзей акружаюць старых партызан, удзельнікаў барацьбы з фашызмам. Распытваюць іх аб мінулых падзеях, просяць аўтографы.

У 15 гадзін камітэт па пабудове помніка ў Белавежы арганізаваў супольны абед для гасцей, удзельнікаў партызанскага руху і сем'яў загінуўшых. Абед праходзіў у вельмі цёплай і сардэчнай атмасферы.

Пасля абеду, на спецыяльна пабудаванай эстрадзе адбываліся выступленні калектываў мастацкай самадзейнасці. Прысутныя горача ўспрынялі выступленні ансамбля песні і танца «Курпе Зелёнэ». З вясковых калектываў мастацкай самадзейнасці прысутным найбольш падабаліся выступленні самадзейнікаў з Навасад, Кляшчэляў і Кленік.

Пасля выступленняў да позных гадзін ночы на эстрадзе адбывалася народнае гулянне. Іграў вайсковы аркестр. (вб)

Выступае сакратар КВ Ян Сянкевіч.

НА РАДЗІМЕ К. КАЛІНОЎСКАГА

(Працяг са стар. 1)

Пры поўнай цішыні з мемарыяльнай дошкі ўмураванай у сцяну мясцовай школы пад рукой старшыні ПРН спадае пакрывала.

На дошцы напіс у польскай і беларускай мовах: «У вёсцы Мастаўляны 21.III.1838 г. нарадзіўся КАСТУСЬ КАЛІНОЎСКІ змагар за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне палякаў і беларусаў, арганізатар і кіраўнік студзеньскага паўстання на Беларусі і Літве. Загінуў з рук царскіх сатрапаў 10.III.1864 г. у Вільні. Ушаноўваючы памяць героя жыхары Мастаўлян прысвойваюць школе яго імя. Сакавік 1959.».

Школе ў Мастаўлянах урачыста прысвойваецца імя КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА.

Старшыня ПРН гр. Стшалкоўскі віншуе кіраўніка школы са знамянальнай падзеяй і ўручае школьнікам партрэт Кастуся Каліноўскага, з пажаданнямі поспехаў у жыцці і вучобе.

У адказ на словы старшыні ПРН школьнікі запэўняюць, што прысваенне школе імя КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА адзначаць яшчэ лепшымі поспехамі ў вучобе. На гэтым заканчваецца афіцыйная частка мітынга. На прышкольным пляцы пачынаецца мастацкая частка, у якой прыняў удзел калектыў ГП БГКТ з Беластока, мастацкі калектыў пры ПДК у Міхалове, калектыў з Гарадка і іншыя.

Да позных гадзін прадаўжаецца народнае гулянне.

Да ўвагі ўдзельнікаў рэчавая і кніжная латарэі, буфет і іншыя мерапрыемствы.

Радасна сустрэлі і весела правялі слаўны юбілей 15-годдзя нашай дзяржавы жыхары Мастаўлян і аколіц. (пч)

Старшыня ПРН Е. Стшалкоўскі ўручае вучням школы ў Мастаўлянах партрэт Кастуся Каліноўскага.

фота — Чэрнякевіч

Беларусь можа мець свой вінаград

Даследванні, праведзеныя Інстытутам біялогіі Акадэміі навук БССР, паказалі, што вінаград у Беларусі разводзіць не толькі можна, але і патрэбна.

Пры захаванні ўсіх агратэхнічных патрабаванняў гэтая культура ва ўмовах Беларускай ССР дае высокія ўраджаі зусім спелых пладоў, якія па сваіх якасцях не ўступаюць паўднёвым.

Няўдачы з датыхчасовым вырошчваннем вінаграду тлумачыцца галоўным чынам няправільным вырабам гатункаў. Паўнацэнныя ўраджаі ва ўмовах Беларусі можа даваць не любы вінаград, а толькі яго найбольш раннія гатункі.

На пачатку г. г. была выдана ў Парыжы невялікая кніжачка Раймонда дэ Жуфрдэ ля Прадэль п. заг. «Праблема Шлёнска, і права». Нягледзячы на загаловак, у кніжцы пастаўлена не так прававае, як палітычнае пытанне. Кніжка абараняе скрайні заходнегерманскі рэвізіянізм.

Аўтар брашуры з'яўляецца парыжскім адвакатам вядомым з многіх працэсаў, з таго, што абараняў гітлераўскіх ваенных злачынцаў.

Таму варта пазнаёміць чытачоў з некаторымі фармуліроўкамі гэтай публікацыі.

Дэ ля Прадэль імкнецца даказаць тэзіс, што Шлёнск, на працягу вякоў кшталтавалі немцы. Піша ён, што вынаходкі, якія паходзяць з пачатку нашай эры, сведчаць аб тым, што тут жылі германскія плямёны, а нямецкая назва Сілезіе паходзіць ад назвы аднаго з плямёнаў Вандалаў - Сілінгаў. Частка германаў, якая не павандравала далей на захад, пратрывала, на думку аўтара, паступовы наплыў славянскіх плямёнаў, які адбываўся ў два вякі пазней.

І тут упарта насоўваецца пытанне: няўжо французскі юрыст нічога не ведаў аб славянскіх раскопках пад Лягніцай, Вроцлавам і Аполі?

Як вядома, на коратка да выбуху другой сусветнай вайны, гітлераўцы казалі закапаць увесь адкрыты славянскімі археолагамі горад у самым Аполі.

Пасля многіх тым падобных гістарычных сцвярджэннях дэ ля Прадэль пераходзіць да XX стагоддзя.

«Праблема далучэння горнага Шлёнска да Польшчы, — піша ён, — узнікае толькі пасля першай сусветнай вайны».

А ці магла яна ўзнікнуць раней?

Дык Польшча на працягу паўтара веку была заняволенай. Пан дэ ля Прадэль павінен аб гэтым ведаць.

Тымчасам пішучы аб плебісцыце з 20 сакавіка 1921 года аўтар са здавальненнем сцвярджае, што 707 тысяч галасоў прайшло на карысць Германіі, а толькі 479 на карысць Польшчы. Ён не бярэ пад увагу такіх абставін, як падтрыманне Вялікабрытаніі і Францыі, праяўленае ў выніку патрабаванняў Германіі, а таксама масавыя рэпатрыяцыі вялікай колькасці палякаў, якія нарадзіліся на Шлёнску, а пражывалі ў іншых кутках краіны.

Французскі германафіль, так можна назваць пана дэ ля Прадэль заключае: «прэтэнзіі Польшчы да Шлёнска маюць характар зусім свежы, а нават штучны». Бядуе над тым, што «пасля пачдамскага дагавору частка палякаў праявіла раптоўныя, поўныя нянавісці пачуцці да Германіі».

Пасля адступлення нямецкай арміі, пад уплывам экстрамістычных элементаў, частка польскай меншасці на Горным Шлёнску, прымаецца за высяленне немцаў яшчэ да заключэння адпаведных дагавораў.

Пан дэ ля Прадэль ані словам не ўспамінае ўсё ж-такі аб тым, якія былі пачуцці некаторай часткі немцаў да палякаў у часе гітлераўскай акупацыі. Затое многа закідае альянтам, якія аднеслі перамогу над гітлерызмам, «што ў супярэчнасці з прынцыпамі, якім хочуць быць вернымі, увялі яны ў практыку на Шлёнску права, якое абапіралася на сіле».

ДАКУМЕНТЫ РЭВІЗІЯНІЗМА

Гэты цяжкі закід пану дэ ля Прадэль наказвае праліць мора слёз з прычыны цяжкіх умоў, у якіх адбывалася перасяленне немцаў.

Пашкадую я ўсё ж-такі чытачоў і не апішу ніводнага моманту з «цяжкіх» перажыванняў, якія пераносілі нямецкія перасяленцы ад палякаў, таму што іх ні ў якай ступені не параўнаеш з тымі цяжкімі злачынствамі, якія пацярпела наша краіна ад гітлераўцаў.

Пан дэ ля Прадэль, як юрыст, асабліва абураны становішчам польскіх тэарэтыкаў права — Мушката і Савіцкага, якія гавораць, што «рашэнне вялікіх дзяржаў дае права Польшчы на высылку немцаў. Няма патрэбы чакаць на згоду Германіі таму, што яна прыняла безагаворачную капітуляцыю».

Французскі адвакат хацеў бы, каб Германія, якая распачала другую сусветную вайну ў імя шавіністычных намераў карысталася такімі правамі і сёння, пасля вялікага паражэння, і магла кшталтаваць становішча ў Еўропе паводле сваіх уласных жаданняў.

Дэ ля Прадэль прыбраў свае пастулаты цудоўнымі словамі — «справядлівага міру» і «высокачалавечых маралей». А зараз за тым сцвярджае: «Сістэма перамяшчэння аказалася дрэннай. Гэты «пшык» вельмі выразна выявіўся ў Германіі. Нягледзячы на адну народнасць, мову, веравызнанне, шлянзакі захавалі любоў і прывязанасць да зямлі, з якой былі выгнаны і не асіміляваліся, бо іх радзімай ёсць сам Шлёнск».

І такім шляхам парыжскі юрыст даруе грахі «сентыментальным» рэвізіяністам за іх выступленні, накіраваныя супроць Польшчы. Каб апраўдаць сябе, ён дадае наступнае: «Германія не падпісала пачдамскага дагавору з 2 жніўня 1945 г., а тры дзяржавы накінулі ёй сваё рашэнне».

Ясны вывад — Германія павінна адкінуць накінутае ёй рашэнне.

У заключэнні сваёй працы дэ ля Прадэль гаворыць аб тым яшчэ больш выразна.

Ён піша, што разумее і даацэньвае няспынныя імкненні ГФР да адваявання сабе «захопленага Шлёнска».

Кніжка парыжскага юрыста з'яўляецца адзінай, дагэтуль, кніжкай выдадзенай у Францыі, якая падтрымлівае заходнегерманскі рэвізіянізм.

Адначасова застаецца ў вялікай супярэчнасці з думкамі падаўляючай большасці французскага грамадства. Яна сустрэлася нават з вострай крытыкай.

Аднак на заходніх рэвізіяністаў таго роду публікацыі робяць шалёны ўплыў.

Ледзь давялося пазнаёміцца з публікацыяй дэ ля Прадэль, а ўжо трапілі мне ў рукі разважанні шанаванага ў Заходняй Германіі публіцыста нейкага Ф. Барніка. У мінулым годзе ён выдаў кніжку пад загалоўкам «Германскія атуты».

З «Атутаў» гэтага рэвізіяніста прыгадаю кароткі фрагмент: «Чэхі з'яўляюцца тыповымі прадстаўнікамі Усходняй Германіі, толькі не гавораць па-германску». А далей: «У істоце немцы не могуць мець ніякай іншай мэты паза тым, каб ізноў стварыць германскае культурнае адзінства разам з тымі мяжуючымі тэрыторыямі, на якіх пражываюць народы не карыстаючыеся германскай мовай».

Да тых народаў паводле Ф. Барніка належаць: чэхі, вендэы, кашубы, «васэрпалякі», а нават некаторыя этнаграфічныя групы італьянцаў, швейцараў і югаславаў.

Публікацыя Ф. Барніка, у адрозненні ад парыжскай кніжачкі, не з'яўляецца выключэннем у Заходняй Германіі.

Каля трохсот усялякіх усходніх інстытутаў і арганізацый перасяленцаў, займаюцца ўнушэннем старой агрэсіўнай тэорыі.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Дзяржаўны мастацкі музей — Мінск. А. А. Малішэўскі —

ВЕЦЕР ВЕЕ, СОНЦА ГРЭЕ

Вецер вее, сонца грэе,
Жыта палавее.
Маладая дзяўчынанька
Рабіці не ўмее.

Ані шыці, ані праці
Ані кросны ткаці.
Як зайграюць музыканты —
Першая гуляці.

На вуліцы белы камень
Сонца распаліла.
Кліча маці вечараці —
Вячэра не міла.

Ой вячэрай мая маці,
Калі ж наварыла,
Няма маго міленькаго
З якім гаварыла.

Няма маго міленькаго.
Паехаў у Адэсу,
Тай заставіў дзяўчыноньку
На другую весну.

Расла, расла дзяўчынанька.
Расці перастала.
Ждала, ждала міленькаго
Тай плакаці стала.

Плачце вочы, плачце кары,
Така ж ваша доля.
Палюбіла міленькаго
А цяпер няволя.

Не я яго палюбіла —
Палюбіла маці.
І сказала сваёй доньцы
Ручнічкі даваці.

Адзін дала, другі дала
А на трэцім стала
А чацвёртым шоўкам шытым
Ручанькі звязала.

Ад МАРЫІ ЗЕНЮК у Зубаве,
Бельскага павета запісаў
В. БАРШЧЭЎСКІ

КАБ ЛЮДЗІ ЛЕПШ ЖЫЛІ

(Працяг са стар. 1)

У бліжэйшы час прадстаўнікі грамадскіх рад нарадовых паінфармуюць кожную вёску на вясковых сходах, якой сумай будзе дыспанаваць яна ў рамах ФРР у бягучым годзе, і колькі гэтая сума будзе складаць у наступных гадах да 1965 г.

Ужо зараз многа гурткоў мае апрацаваны план, як выкарыстае Фонд развіцця сельскай гаспадаркі, а многа іншых думае над гэтым. Патрэбы ёсць вялікія і розныя. Усё залежыць ад канкрэтных патрэб данага раёну краіны, павета ці вёскі.

Возьмем беластоцкую вёску, дзе жывуць беларусы і літоўцы. Нізкая сельскагаспадарчая культура, адсталасць, вельмі нізкі працэнт выкарыстоўвання машын. Вялікія патрэбы ў галіне электрыфікацыі і меліярацыі. Усё гэта гаворыць аб тым, каб на гэтую вёску ўвесці як найбольш трактароў і машын. Прыступіць да меліярацыі глебы, паднянь выдайнасць ураджаяў з гектара і зраўняцца з паветамі ў іншых ваяводствах, якія маюць аднолькавы гатунак зямлі (клас) маюць значна вышэйшыя ўраджаі.

Іншыя праблемы выступаюць на Спішу і Араве — на славацкай вёсцы. Вялікая раздробленасць зямлі, горная тэрыторыя стварае сваю спецыфіку. Варункі там не пазваляюць на выкарыстанне трактара. Там трэба ўвесці як найбольш простых, конных машын: жняяркі, снапавязалкі, малачкі, касяркі, сеўнікі і г. д. Вельмі важнай справай для Спіша і Аравы з'яўляецца таксама меліярацыя, дагэтуль занядбаная.

Аб усім тым, што найперш зрабіць, якую машыну купіць будуць рашаць самі сяляне, згуртаваныя ў сельскагаспадарчых гуртках.

Пэўна, што не ўсе вёскі адразу можна будзе забяспечыць у патрэбныя машыны, гэта заданне на даўжэйшы час, але першынства будуць мець тыя вёскі, дзе добра працуюць сельскагаспадарчыя гурткі, і якія маюць найбольшыя ўклады. Трактары пойдуць туды, дзе змогуць працаваць.

Паўстае пытанне, што рабіць? Як карыстаць з ФРР на вёсках, дзе няма сельскагаспадарчага гуртка. Асноўная справа — арганізаваць гурток.

Могуць быць часам якія фальшывыя галасы, боязнь, ці ўсё гэта не ашуканства? Не! Гэта не ашуканства, як спрабуюць казаць нашы ворагі. Гавораць яны — цяпер захочваюць да гуртка, а потым гурток перарабяць у прадукцыйную спулдзельню.

Гэта няпраўда! Партыя не выракалася і не выракаецца сельскагаспадарчых кааператываў. Будзем ім памагаць. Будзем падтрымліваць арганізацыі кааператываў на аснове поўнай дабравольнасці. Калі ж на прыкладзе вопыту пры карыстанні з новай тэхнікі члены сельскагаспадарчага гуртка прыйдуць да вываду, што варта залажыць спулдзельню — то, зразумела, будзе з карысцю для іх самых і спаткаецца з падтрымкай партыі і дзяржавы.

Гаварыць аднак аб тым, што партыя хоча затуманіць сялян, хоча пад прыслонай сельскагаспадарчых гурткоў праводзіць калектывізацыю — значыць лгаць.

Цяпер найважнейшае заданне — гэта давесці да кожнага селяніна ў зразумелы і праўдзівы спосаб матэрыялы пастановы ЦК і НК ЗСЛ.

Важная роля ў гэтым падае на грамадска - культурныя таварыствы нацыянальных меншасцей. Ад іх ахвярнасці, намаганняў, працы і ідэйнасці ў вялікай меры будзе залежыць, як беларускае, украінскае, славацкае, літоўскае насельніцтва супольна з польскім будзе рэалізаваць пастановы Пленума ЦК.

Да канца трэба ліквідаваць у нацыянальна мешаных вёсках яшчэ дзе - недзе існуючыя з'явы сепаратызму і адсутнасць гаспадарчай стабілізацыі. Існаванне гэтых з'яў будзе вялікай перашкодай у рэалізацыі пастаноў ЦК ПАРП і НК ЗСЛ.

Грамадска - культурныя таварыствы, іх партыйны актыў, ЗСЛ-аўскі і беспартыйны павінен уключыцца да канкрэтных планаў дзейнасці, апрацаваных партыйнымі і ЗСЛ-аўскімі інстанцыямі і радамі нарадовымі. Намаганні гурткоў нацыянальных таварыстваў трэба ў штодзённай працы спалучаць з намаганнямі партыйных арганізацый і гурткоў ЗСЛ.

Амбітным заданнем усіх нацыянальных таварыстваў павінна быць, каб кожны селянін украінец, славак, чэх, беларус, літовец, рускі быў актыўным членам сельскагаспадарчага гуртка. Плённымі могуць быць індывідуальныя размовы з селянінам які, хоць у яго вёсцы існуе гурток, не належыць да яго. У выніку шчырай размовы, напэўна можна будзе пераканаць у патрэбе ўступіць і актыўна працаваць у гуртку.

У гістарычным працэсе пераўтварэння вёскі неабходны ўдзел кожнага грамадзяніна. Вымагае гэта дысцыпліны і грамадскай і падатковай, і дысцыпліны ў абавязковых пастаўках, а тым самым канкрэтнага ўкладу на карысць ФРР і сваёй вёскі.

Рост механізацыі сельскай гаспадаркі вымагае павелічэння кадры спецыялістаў. Трэба будзе падрыхтаваць 1.800 працаўнікоў інжынерна - тэхнічных, 5.000 інструктараў механізацыі сельскай гаспадаркі, 110 тысяч трактарыстаў, 5 тысяч манцёраў, 17 тысяч кавалёў і іншых вясковых рамеснікаў.

У сувязі з гэтым перад вясковай моладдзю адкрываецца новая перспектыва. Таварыствы могуць тут дапамагчы партыі папрацаваць, каб моладзь уступала ў сельскагаспадарчыя школы і тэхнікумы. Разгарнуць акцыю накіроўвання старэйшай моладзі, актывістаў таварыства на курсы трактарыстаў, якія будуць арганізаваны на кошт дзяржавы пры ПОМ-ах.

Праблемы, аб якіх пішу, а таксама многа іншых спраў, таварыствы ставяць перад сабой як заданне для абмеркавання на сходах вясковых гурткоў. Пры дапамозе партыйных інстанцый будуць разгортваць канкрэтную прапаганду з мэтай выяснення ва ўсіх нацыянальных асяроддзях.

Таксама і нацыянальны друк апрацоўвае планы сваёй публіцыстычнай дзейнасці. Будзе ён прапагаваць дасягненні сельскагаспадарчых гурткоў, прапагаваць добрыя вопыты.

Члены таварыстваў і сяляне павінны звяртацца да сваіх галоўных праўленняў, да свайго часопіса са справамі, якія іх хвалююць, з'яўляюцца для іх незразумелымі, няяснымі, прасіць параіць і выясніць. Такая некампанійная, неадназовая, але сістэматычная праца напэўна дасць добрыя вынікі. Наблізіць нацыянальныя меншасці да партыі, да народнай улады, будзе вялікай дапамогай у росце дабрабыту і культуры вёскі.

УЛАДЗІСЛАЎ СКШЫПЧАК

Дзяржаўны мастацкі музей.
А. С. Гугель — Р. В. Кудрэвіч — Мікалай Астроўскі (масла, 1957)

ВОКАМ ЖУРНАЛІСТА

Залоцяцца і зелянеюць нівы. Веласіпед мой бяжыць хутка. Па абоім бакам дарогі мільгаюць вузкія палоскі гаспадароў вёскі Прыбудкі. Пад'язджаю к Крыўцу. Вёска раскінулася на невялікім узвышшы. Тут відаць вялікія перамены. Яшчэ некалькі гадоў не было тут электрычнага святла, радыёпрыёмчікаў, не было таксама і бруку. Улетку пясок, а ўвосень і вясну балота не давала прайсці ні праехаць. Цяпер прыемна праязджаць па Прыбудках. У вёсцы ёсць электрычнае святло і радыё. Шмат сялян мае радыёпрыёмнікі. Непадалёк ад вуліцы, у метрах 70-ці, стаіць высокі бялявы будынак. Гэта пачатковая школа, якая пабудавана была ў мінулым годзе. Такой прыгожай школы няма там больш у аколіцы. Таму многа настаўнікаў выражае сваю ахвоту ў Інспектараце ў Гайнаўцы настаўнічаць у крывецкай школе. У Крыўцы існуе сельскагаспадарчая спулдзельня. Шкада, што яна пакуль што налічвае мала членаў, у сілу чаго не можа належна развівацца. Не далёка за будынкамі крывецкай спулдзельні пачынаецца васькаўскае поле.

На поўнач і на ўсход ад вёскі Ваські раскінуліся нівы мясцовай сельскагаспадарчай спулдзельні. Зямля тут не зусім добрая, але азіміна і яравыя расліны нядрэнныя. Залоціцца жыта і пшаніца, зелянее прыгожы авёс, а побач бульба.

ТРАКТАР «БЕЛАРУСЬ» — ВЯЛІКАЯ ДАПАМОГА

Сонца ўжо развітвалася з добра загаспадараванай спулдзельчай ніваю, калі я ўязджаў у вёску. Праз адчыненыя вокны даносіліся песні з радыёпрыёмнікаў.

На панадворку Аляксандра Граматовіча — старшыні спулдзельні, стаяў вялікі трактар, зусім непадобны да «Урсусаў» і «Зэтараў». Гэтая машына зацікавіла мяне. Я ўвайшоў у панадворак. Спаткала мяне сямігадовая, вясёлая, прыгожая і шчабятлівая дачушка Аляксандра Граматовіча. Яна паклікала брата Лявона, які толькі што скончыў чысціць трактар. Мы адразу пазнаёміліся і гутарка наша паплыла аб жыцці ў спулдзельні.

Лявон гледзячы на трактар «Беларусь» перш за ўсё пачаў гаварыць аб ім.

— Атрымалі мы гэты трактар у мінулым годзе ад беларускіх калгаснікаў калгаса «Зорка камунізма» з Гродзеншчыны — сказаў Лёнька.

— Гэта вялікая дапамога ў нашай працы, гэта многа коней і чалавечых рук, — прадоўжыў ён.

Мы вышлі з Лёнькам на загароддзе. Агледзелі 2 гектаровы сад і аборы, у якіх ёсць аўтаматычныя паілкі, агледзелі таксама жывёлу — 10 кароў і бычок, 10 коней — усё выглядае добра. Усюды чыстата, відаць парадак і гаспадарнасць.

У РАЗМОВЕ СА СТАРШЫНЁЙ ГРАМАТОВІЧАМ

Урэшце з касою на плячы вярнуўся і Граматовіч. Ветліва прывітаўся са мною і мы селі.

— Што новага ў вас? — запытаў я старшыню спулдзельні.

Граматовіч глянуў у кірунку залацістых ніў і сказаў са здавальненнем:

— Сёлета сабярэм добры ўраджай. Усё расце, аж смяецца.

У доўгай размове са мною старшыня гаварыў не толькі аб дасягненнях, але і аб спулдзельчых клопатах.

— Сена ў нас усяго шмат, але мелі б яшчэ больш, калі б фахова закончыць меліярацыю. Мяркуем гэта зрабіць у наступным годзе — гаворыць м. ін. Граматовіч.

— Ведаю, што гэта цяжкая справа, таму што за мала маем рук да працы. А выканаць трэба гэта неадкладна, таму што хочам наставіцца на жывёлагадоўлю, так як гэта гаварылася на з'ездзе Гайнаўскіх спулдзельцаў 6 чэрвеня г. г.

Пасля ў старшыні мацней засвяціліся вочы, на вуснах прабегла ўсмешка і ён сказаў:

— Мы атрымалі мілае пісьмо ад калгаснікаў, якія падарылі нам трактар «Беларусь». Яны расказваюць аб працоўным уздыме сваіх людзей, аб метадах працы ў калгасе, аб арганізацыйных справах. Ёсць чаго ў іх навучыцца. З гэтага мы скарыстаем.

— Як жыве ў вас моладзь? — пытаю Граматовіча.

— Што ж, нашай моладзі патрэбны сельскагаспадарчыя веды. Кадры — аснова, кадры!... — павышаным тонам сказаў старшыня. — І мы будзем пакладаць намаганні, каб былі ў нас спецыялісты. Будзем вучыць моладзь сельскагаспадарчых ведаў і абслугоўвання машын.

*

Цямнела. Спулдзельцы даглядалі супольную жывёлу. Гаспадыні клікалі на вячэру сваіх мужоў і дзяцей. Працоўны дзень быў закончаны.

М. КУРАШ

НЕСУМЛЕННЫ СТАРШЫНЯ

Не ўсе людзі на адказных становішчах працуюць належна. Гэта адносіцца таксама да працаўнікоў грамадскіх радаў нарадовых, якія маючы непасрэдную сутычнасць з працоўным сялянствам павінны памятаць, што яны павінны быць справядлівымі.

Нядаўна рэдакцыя наша атрымала ліст ад невядомага чытача з вёскі Шэрні (Бельскага павета), які піша, што старшыня Грамадскай рады ў Пашкоўшчыне Васіль Сасна «любіць піць гарэлку». Здавалася б, што гэта яго асабістая справа, але далей чытач піша: «грошай, якія ён зарабляе, з яго нехапае і ён пачаў забірацца да дзяржаўных». Далей рэч ідзе аб тым, што солтыс з Шэрняў аддаў старшыні падаткавыя грошы, якія апошні не здаў у Фінансавы аддзел у Бельск. Добра, што сяляне мелі паквітаванні на зданыя падатковыя грошы, а то маглі б быць яшчэ больш пакрыўджанымі па прычыне несумленнай працы «аўтарытэтнага» старшыні.

Факт аказаўся сапраўдным. Хаця ён меў месца ў першай палове г. г., аднак жа старшыня Грамадскай рады ў Пашкоўшчыне павінен больш дбаць аб сваіх абавязках адносна сялян і ўлады ў будучай сваёй працы. (мк)

МАЎЧАЦЬ, як вады ў рот набраўшы

Чаму не купіць нейкую карысную машыну, калі чалавек мае грошы? А ў Змітра Мялешкі з Гарадка былі грошы. Праўда, не прыйшлі яны яму лёгка. Нябось, давялося не мала папрацаваць, каб з гаспадарачкі прыдбаць 5 тысяч злотых.

«Куплю дахаўчарку, — пастанавіў ён. І сабе карысць будзе, калі пачну рабіць дахоўку (каму ж гэта лішні грош пашкодзіць) і людзям».

Мялешка доўга не думаючы ўзяў і купіў яе ў мясцовай ГС. Машына новенькая, так сказаць з пад іголачкі. І памаляваная прыгожа. І вось Мялешка налажыў на падклад прыгатаванага цэменту, націснуў педаль, трах!.. і ўсё рассыпалася.

— Што ж гэта, — здзівіўся Мялешка. Мо' кепска цэмент падрыхтаваў.

Ён паспрабаваў яшчэ і яшчэ раз. Але нічога. Машына не робіць. Мялешка ў ГС.

— Што ж гэта вы сапсаваныя машыны прадаеце, людзей надуваеце! — накінуўся ён на старшыню.

— Ці ж гэта наша віна, — разлажыў той рукі. Якую нам прыслалі, такую мы прадаем. Пішы рэкламацыю ў фабрыку, — параіў старшыня.

Адказ з фабрыкі прыйшоў хутка. Дырэкцыя Гродкаўскага механічнага прадпрыемства ў Гродкаве па вуліцы Пулвёсэк 55 лістам знак: MZH (1023)59 з 23.II.1959 г. за недахоп у машыне ветліва перапрашала і параіла сапсаваную машыну прыслаць у фабрыку за якую ў замен абяцала прыслаць добрую.

— Усё ж-такі там добрыя людзі, — думаў Мялешка. — Бач як хутка адказалі. Ну, вядома і добраму прадпрыемству здараецца выпусціць брак, — апраўдаў ён прадпрыемства перад суседамі. Мялешка акуратна апакаваў сапсаваную машыну, завёз яе на станцыю і надаў па адрасу.

Але вось ужо прайшло тры месяцы, а дахаўчарка з Гродкава ўсё не надыходзіць. Мялешка ў след за машынай пасылае адзін, другі ліст. І ўсё нічога. Няма ніякага адказу. Прадпрыемства маўчыць, як вады ў рот набраўшы, а ў Мялешкі — ні грошай ні дахаўчаркі. Што цяпер рабіць чалавеку?

(вб)

На кірмашы ў Гарадку

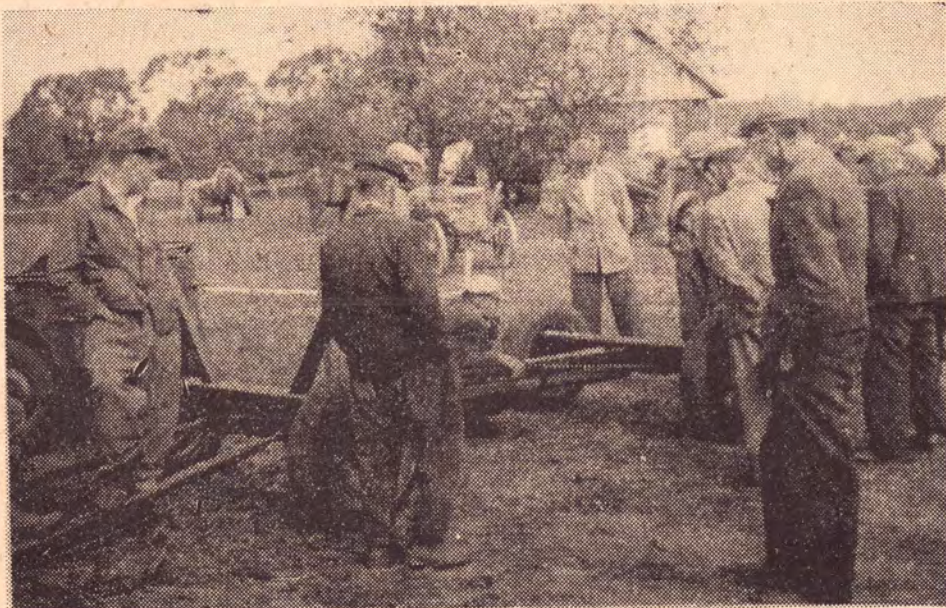

Неабходная рэч «балон» у жыцці сучаснага селяніна. І хоць цана яго ўсё яшчэ саланавата (11.000 зл.) ...але, купіць трэба. Вельмі ж выгадна ездзіць на ім. Таму і зацікаўленне сялян «балонамі» ўсё ўзрастае. Фота — В. Баршчэўскі

Сельгасгурток у Юшкавым Грудзе

Сельскагаспадарчы гурток у Юшкавым Грудзе (Беластоцкі павет) арганізаваны два гады таму назад. Ён з'яўляецца адным з актыўнейшых гурткоў у Беластоцкім павеце і мае ўжо за сабою пэўныя дасягненні. У мінулым годзе сельгасгурток арганізаваў школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі

Настаўляючыся на гадоўлю жывёлы, члены гуртка супольна садзілі кармавыя буракі, за што дасталі 1.000 зл. узнагароды. Члены гуртка штораз больш уводзяць механізацыю ў апрацоўку зямлі. Услед за членамі гуртка і іншыя сяляне сеюць ужо сеўнікамі.

Каб ліквідаваць саламяныя стрэхі, члены сельгасгуртка купілі дахаўчарку і вырабляюць дахоўку на патрэбы сваёй вёскі.

Зараз гурток налічвае 29 членаў. Многа працы гуртку прысвячае добры і актыўны селянін Іван Казберук — старшыня гуртка. (мк)

Н Е

Беларуская мова і культура мне вельмі блізкія, бо вырас я і дзяцінства сваё пражыў на Беларусі. Зараз я жыву ў Верхняй Сілезіі.

Мой сябра — Янка збіраўся наведаць бацьку на Беласточчыне. Ён папрасіў мяне паехаць з ім. Калі мы прыехалі і я паглядзеў на краявіды аколіцы, мне ўспомнілася мая родная вёска і аколіцы пад Ваўкавыскам.

Бацькі Янкі сустрэлі нас з радасцю. Маці заставіла стол ежай і віном. Незадоўга ў хату ўвайшло некалькі хлапцоў — сяброў Янкі, якія прышлі наведаць яго. Якой жа радаснай была іх сустрэча. Хлопцы расказвалі аб усім, што адбывалася ў аколіцы, што новае зроблена ў вёсцы, і аб усім тым, чаго Янка не ведаў.

Нагаварыўшыся, пачалі спяваць.

...За акном чаромуха калышыцца, — зацягнулі звонкімі галасамі...

— Вось дык спяваюць, — падумаў я з захапленнем і павярнуўся ў адчыненае акно. За акном не было чаромхі ані рэчкі, не чуваць было і напеваў салаўёў, затое раскінуўся вялікі прыгожы сад — румяныя яблыкі і грушы на дрэвах, на якіх заходзячае сонца раскідала свае праменні... Цудоўны казачны від.

Хлопцы спявалі ўжо... «сердце девушки забилось радостно, как тепло, как хорошо в саду». Маё сэрца таксама білася радасна. Я ненасытна праглынаў хвалі лёгкага, чыстага, вераснёвага паветра і ўсё яшчэ глядзеў на прастор, на сіняе неба, на далі...

— «Эх, старонка ты, Беласточчына, родная, — узышла раптам думка — шмат чаго табе бракуе, але чыстым паветрам усіх напоіш... гэтага табе не бракуе».

Я задумаўся, не чуў, калі хлопцы закончылі песню. Толькі тады прышоў у сябе, калі мяне хтосьці ўзяў за плячо.

Я павярнуўся, гэта быў Сярожа — аднавясковец і сябра Янкі, які

НА „Яна" ў ПАСЫНКАХ і ПІЛІПКАХ

На «Яна» ў Пасынках поўна народу.

У Пасынках, на «Яна» — вялікі фэст. Сюды збіраюцца сотні сялян — моладзі і старэйшых, нават самых адлеглых вёсак Бельшчыны і Гайнаўшчыны. З самай раніцы ўсе палявыя дарогі біткам набіты фурманкамі, веласіпедамі і пешымі. Усе спяшаюцца ў Пасынкі. Пасынкі вялікая вёска і царква тут не малая. А ўсё ж усе не могуць змясціцца ў царкве і на вуліцы. Моладзь у царкву перавахна не ідзе. Горача там. Маладыя хлопцы і дзяўчаты групамі шпацыруюць з аднаго канца вёскі ў другі. Тут сустракаюцца знаёмыя з адлеглых мясцовасцяў, навязваюцца новыя знаёмствы, у рэзультаце якіх пасля «Яна» неадночы ладзіцца новае вяселле.

Больш смелыя хлопцы запрашаюць сваіх выбраных прыгажунь да страганаў, выстраеных роўным шэрагам ад царквы ўздоўж вуліцы. Частуюць цукеркамі, аранжадай, півам. А на страганах поўна рознай рознасці. Аж вочы разбягаюцца, калі глядзіш на ўсялякія бліскучыя клямаркі, шпількі, брошкі і іншыя прыгажосці, неабходныя ў жыцці кожнай дзяўчыны. У Пасынкі на «Яна» прыязджаюць гандляры аж з самага Беластока. Купляйце, абы грошы, усяго тут ёсць!

Але, даецца заўважыць, што мястэчковыя гандляры ўсё меншы маюць зыск на нашых вёсках. Чаму? Ці ж вясковыя людзі не маюць грошай на іх, так крыкліва захвальваныя тавары? Не. Грошы ёсць. Але вёска ўжо не тая. Цяпер абы чаго не ўпрэш вясковым людзям і асабліва моладзі.

Вёска сталася больш культурнай. У людзей ёсць смак на сапраўдную прыгажосць, а не на мястэчковую «шміру». Паглядзім напрыклад, як апранаецца вясковая моладзь. Яна ж зусім не розніцца ад гарадской. Так сама чысценька і хоць скромна, але сапраўды з вялікім густам. Мінулі ўжо беспаваротна тыя часы, калі вясковыя дзяўчыны ідучы на фэст няслі свае туфелькі ў руках і толькі каля царквы абуваліся, каб па фэсце ізноў іх скінуць і панесці ў руках дадому. Таму і на тавары мястэчковых гандляроў няма руху. На фэсце ў Пасынках я пачуў такі, шмат аб чым гаворачы эпізодзік.

Да страгана з дробнымі бліскучкамі падыходзіць маладая парачка.

— Выбірай, Любка, — прапануе сяброўцы кучаравы прыгажун, весела заглядаючы ў яе блакітныя вочкі.

— Што ж тут выбіраць. Гэта ж цацкі, а я не маленькая, — пярэчыць дзяўчына, крытычна разглядаючы страган.

— Калі ласка, а мо' гэтую брошку? Лісточкі блішчаць, як залатыя і вочка як ў вас, блакітнае, — ліслівa падсоўвае свой тавар тоўстая гандлярка.

— Сапраўды, чаму ж яна не прыгожая? — падтрымоўвае хлапец.

— Ды што ты, Кастусь, — пярэчыць дзяўчына. Тата ўжо іх штук дзесяць купіў, кажа — на аброць кабыле прышыю, а ты іх мне прапануеш. Людзі засмяюць мяне з такой аздобай. І маладыя смяючыся адыходзяць далей у пошуках іншага падарунку.

Пасля абеда моладзь разыходзіцца па сваіх вёсках. Адны другіх запрашаюць у госці, ладзяць забавы. На беларускіх вёсках Беласточчыны вельмі папулярныя забавы на, так званых, «патэльнях». «Патэльня» — гэта простая невысокая сцэна з дошак, пабудаваная на вольным паветры. Тут шмат выгадней гуляць чым у цесным памешканні, бо і прастарней і прахалодней.

На адной з такіх забаў мне давялося быць у Піліпках. «Патэльня» тут шырокая і добра ўтрыманая. Па баках яна ўпрыгожана зялёнымі бярозкамі, пад якімі прыбіта з дошак лаўкі. Калі мы прыехалі забава была ў разгары. Грымеў трыасабовы вясковы аркестр. Кружыліся пары. На лаўках кругом «патэльні», у цяньку бярозавых галінак, сядзелі старэйшыя, з цікавасцю назіраючы за танцамі моладзі.

З прыемнасцю я абавязаны тут сказаць, што Піліпкаўская моладзь умее сапраўды культурна гуляць. Праз увесь час я не пабачыў тут ніводнага п'янага. Нажаль усё яшчэ гэта рэдкасць на нашых забавах. А ў Піліпках моладзь патрапіць весела гуляць без гарэлкі. Усе тут ветліва да сябе звяртаюцца, не лаюцца, не штурхаюцца. І дзякуюць тут хлопцы шануюць. Я неадночы бачыў, як хлопец уступаў месца дзяўчыне і прасіў яе пасядзець. У перапынках, паміж танцамі, Піліпкаўская моладзь весела і дружна падхоплівала свае беларускія песні. Умеюць тут культурна гуляць і прыгожа спяваць. Аж хочацца глядзець на іх. Пабольш бы нам такой моладзі.

Тэкст і фота
— В. Баршчэўскі.

Грымеў вясковы аркестр.

ШКОЛЬНАМУ БУДАЎНІЦТВУ БРАВА!

Да 28 чэрвеня школьнае будаўніцтва Беластоцкага ваяводства аддало ў карыстанне 10 новых школ. Гэта значыць: кожныя 18 дзён у розных мясцовасцях школьнікі і настаўнікі Беласточчыны ўрачыста адзначалі пераход у новую школу. Пачынаючы ад ліпеня, школы будуць аддавацца ў карыстанне амаль кожны дзень (40 школ на працягу 62 дзён).

1 верасня 1959 года ў 50 мясцовасцях Беластоцкага ваяводства школьнікі распачнуць вучобу ў новых школах.

Як паведамляе галоўны інжынер Беластоцкага школьнага будаўніцтва гр. Ч. Газдо, лік гатовых 50 школ будзе напэўна перавыкананы.

Калі лічыць, што кожная школа каштуе ў сярэднім звыш 1 мільёна зл. значыць у гэтым годзе на Беласточчыне на школьнае будаўніцтва кожны дзень выдаткоўваецца каля 250 тысяч злотых.

(м. г.)

З А Б У Д У
БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

цяпер ужо быў і маім сябрам. Хлопцы паспяваўшы, падмацаваліся яшчэ віном і смачнай ежай. Выйшлі на вуліцу, якая патанала ўжо ў цемры вечара. Налева, недалёка ад Янкавай хаты, весела гаманілі дзяўчаты і хлопцы. Недзе ў правым канцы вёскі сабралася другая кампанія, здалёку плыла чароўная праліўная мелодыя — дзяўчаты і хлопцы спявалі песню «Пшанічанька».

У гэты вечар я наслухаўся многа песень і жартаў.

На другі дзень мы паехалі на святок у суседнюю парафію. Янкавы сваякі папрасілі нас у госці. У хаце дзядзькі Рыгора, — так звався сам гаспадар, — сабралося людзей, як на вяселле. Янка растлумачыў мне, што ў іх заўсёды так бывае, бо вялікая сям'я жыве ў розных вёсках Беласточчыны і толькі на святок з'язджаюцца адны да другіх, каб пабываць разам.

Але прыязджаюць не толькі сваякі, прыязджаюць таксама запрошаныя добрыя знаёмыя. Сам дзядзька Рыгор — чалавек вясёлы, любіць многа гаварыць, жартаваць. У Рыгора ёсць дачка — Оля — чарнавокая, вясёлая дзяўчына, і сын Мікола. Дзве дачкі дзядзькі ўжо замужам — яны з мужыкамі таксама прыехалі да бацькі ў госці.

— Люба, калі ўся сям'я збярэцца разам і за сталы засядзе, — уздыхнуў я.

Калі ўжо ўсе занялі свае месцы, дзядзька Рыгор падышоў да першага стала, за якім сядзелі вусатыя дзядзькі з жонкамі, падняў свой кілішак з гарэлкай і пачаў гаварыць:

— «Дзякуй Богу, што мы жывы і здаровы, дачакаліся святка і можам разам весяліцца. За наша шчасце і здароўе, за сягонняшні наш святок, і каб на другі год дачакалі, будзьце здаровы ўсе...» І дзядзька кульнуў кілішак, а ў след за ім усе госці. Так распачалася гасціна ў Рыгора.

Сталы ўгіналіся ад усялякай яды і напіткаў. Жонка Рыгора — гаспадыня хаты штораз нешта новае падстаўляла.

— Бярыце закусвайце, ешце, піце даражэнькія, вы ж прагаладаліся, — ветліва запрашала яна. Госці частаваліся. Спачатку за сталом было ціха, але зараз пайшлі размовы, жарты, прыгаварвалі адны другім, пачуліся вясёлыя прыказкі, то зноў дзядзькі расказвалі аб ураджаі пшаніцы, сена, аб конях, успаміналі што было калісьці, як жылі іх бацькі і яны самыя, а як цяпер жывуць іх сыны і г. д.

Цёткі шушукалі аб нечым паціху. Іх твары выражалі то здзіўленне, то захапленне, то абурэнне, то спагаду, раскладалі рукі, ківалі галовамі, то пацяскалі плячыма... Часам, відаць, каторая сказала нешта вясёлае і тады хіхікалі. Адным словам у іх былі свае справы.

Каля мяне і Чнкі сядзелі дзве Оліны сяброўкі — Валя і Вера, — шчабятухі, што не адгаворышся. Дзяўчаткі прыгожа спявалі, а песні плылі адна па другой, як з рукава. Цёткі з дзядзькамі бышцам пазайздросцілі і ўжо самі паспяшалі даказаць, што яны ў гэтай справе не ўступяць маладым. Пад вечар ўсе маладыя пайшлі на забаву.

Весела прайшоў тады вечар, да хаты Янкавай мы вярнуліся на другі дзень адвячоркам.

Пяць дзён я быў з Янкам у яго роднай мясцовасці на Беласточчыне. Прыемна было на душы, і ўсё тое, што бачыў я ніколі не забуду, доўга буду памятаць дзяўчат і хлопцаў — заўсёды будуць гучаць у маіх вушах цудоўныя беларускія песні, якіх яны так многа праспявалі.

АНДРЭЙ ЛАКОНЬ
Глівіцы

Развіццё мовы было і ёсць звязана з усялякай дзейнасцю людзей, асабліва з вытворчай дзейнасцю.

Пралюдзі і першыя людзі былі ў першую чаргу паляўнічымі. І прылады працы былі ў іх прымітыўныя. Вандравалі яны з месца на месца ў пошуках ежы. З вялікімі цяжкасцямі здабывалі сродкі на скромнае жыццё. У такіх варунках людзі трымаліся невялікімі групкамі.

Паасобныя групы людзей не мелі паміж сабой ніякіх сувязей, яны нават не хацелі іх мець, бо баяліся канкурэнцыі. Таму развіццё мовы ў кожнай групе праходзіла інакш.

Аднак падобныя варункі быту груп (у першых людзей паляванне) прычыніліся да таго, што працэс развіцця мовы праходзіў падобна і ў выніку паўставалі аднолькавыя паняцці, але гукавыя формы слоў, якія абазначалі аднолькавыя паняцці, былі ў розных груп розныя. Такім чынам узнікалі розныя мовы.

Разам з развіццём гаспадаркі і тэхнікі, інакш кажучы разам з развіццём вытворчых сіл, утвараліся большыя групы людзей — роды, плямёны і ўрэшце народы. Пашыраўся круг ведаў аб свеце, што ўзбагачала людскую думку. Новыя паняцці патрабавалі новых слоў для іх абазначэння, значыць узбагачаўся моўны, слоўны фонд. Узнікалі новыя словы.

Прычынай паўстання розных моў у старажытнасці была вельмі моцная тады ізаляцыя паасобных плямён і народаў. Нічога дзіўнага — камунікацыя была надта цяжкая і марудная. І толькі ў выніку доўгага развіцця, узаемнага пранікання адной мовы ў другую паўставалі мовы розных народаў. Мацнейшыя, больш развітыя падпарадкоўвалі сабе слабейшыя.

Пры тым часам мова падбітага народа магла перамагчы, напр. Літва заваяваўшы Беларусь у XIV стагоддзі пераняла яе мову.

У нашыя часы мы з'яўляемся сведкамі імкненняў людзей знайсці адну супольную для ўсіх людзей мову — міжнародную. Такой міжнароднай мовай у нашыя часы ёсць Эсперанта. Здабыло яно сабе ўжо шырокую папулярнасць ва ўсім свеце. Ці пераможа канчаткова, пакажа будучыня.

Эсперанта — мова не цяжкая для вывучэння, а ўваходзяць у яе самыя лёгкія словы з розных моў.

Творцам Эсперанта быў беластачанін др. Заменгоф.

КІТЫ на ПЛЯЖЫ

Аднойчы на адзін участак пабярэжжа Фларыды (ЗША) была тэрмінова вызвана ратунковая камакда. Ды на гэты раз для таго, каб пазнімаць з пляжы цікавых курортнікаў. На пляжы ляжалі кіты-гіганты. 57 кітаў.

Адну штуку з цяжкасцю паднімалі 6—8 чалавек; давялося прывезці пад'ёмны кран. Ды як не стараліся людзі, ім удалося выратаваць толькі сем кітаў, рэшта памерла.

Невядома, што заставіла кітаў выйсці на бераг.

„ГАРОДЫ" і „ГАРОДНІКІ"

Напэўна не раз, дарагі чытач, давялося табе сустрэцца на нашай падляшскай зямлі з такіміназвамі вёсак і мясцін, як «Агароднікі», «Агародничкі», «Гароды». Калі ты задумваўся над гэтымі загадковымі названнямі, напэўна выводзіў іх ад слова «гарод». І ты не памыляўся. Аднак, калі мы звернемся да старых актаў, дакументаў і хронік — трагічны малюнак з мінулага нашай зямлі адкрыем у гэтых названнях.

У густа населеным Падляшшы ўжо ў XV стагоддзі адчуваўся страшэнны голад зямлі. Даўнішнія надзелы зямлі і «навіны» пасля выпальвання і выкарчоўвання лясоў, якімі карысталіся сяляне, з кожным новым пакаленнем змяншаліся і драбнелі. Зямля, лясы і воды сталі выключнай уласнасцю караля і магнатаў. Людзей жа прыбывала. З часам дайшло да таго, што дзеці сялян, у выніку падзелу гаспадарак бацькоў, атрымоўвалі толькі адзін гарод. Зямлі не прыбывала. Паны і кароль імкнуліся як мага болей мець зямлі. З гэтай мэтай адрэзвалі спрадвечную сялянскую зямлю. Рольная гаспадарка на Падляшшы станавілася вельмі даходнай, спрос на збожжа за граніцай вялікі.

Такім чынам ужо ў XVI стагоддзі на Падляшшы была вялікая колькасць сялян, якія мелі толькі хату і маленькі гарод. З гэтага 2-марговага гарода яны мусілі пражыць самі і пракарміць сваю сям'ю. Так напрыклад, у 1580 годзе ў Драгічынскім павеце было 895 гароднікаў. Калі ўлічыць, што ў сярэднім сям'я гародніка складалася з 4—5 чалавек, значыць у тыя часы толькі з гародаў жыло ў Драгічынскім павеце 3 тысячы 440 чалавек.

З рэестраў Бельскага павета з 1591 года вынікае, што там жыла 1 тысяча 752 чалавек — гароднікаў.

У Драгічынскім і Бельскім паветах былі цэлыя паселішчы гароднікаў, як вёскі Ляхоўка — 14 сем'яў, Крамень — 17 сем'яў. Гэта толькі ў каралеўскіх вёсках. Яшчэ больш гароднікаў было ў панскіх вёсках. З кожным годам іх прыбывала. Паны або куплялі ў іншых месцах дзяржавы паншчынных сялян, або пазбаўлялі зямлі тых, хто яе яшчэ меў і «садзілі» на гародах.

Гароднікі побач з каморнікамі былі найбяднейшай і найбольш эксплуатаванай часткай насельніцтва. На іх плячах ляжаў абавязак абрабіць задарма панскія і каралеўскія землі. Нялюдскія ўмовы, у якіх знайшліся агароднікі ў XVI стагоддзі і страх караля і магнатаў перад канчатковым фізічным вынішчэннем гэтай безбароннай рабочай сілы (усялякія эпідэміі і пошасці найбольшае жніво збіралі ў вёсках, дзе жылі гароднікі караля Зігмунта Аўгуста) ў 1557 годзе выклікалі спецыяльную пастанову аб гародніках:

«Огородники при дворех наших мают быти, даючы кождому по три морги земли, а им с того служити по одному дню в тыждень пешо, а жоны их, лете, не болш, одно шесть до жнива, альбо до полотья будут повинни.»

Аднак, гэта адносілася толькі да каралеўскіх гароднікаў. Гароднікі, якія былі ў паноў мелі значна горшыя ўмовы. Іх праца на панскім полі працягвалася ад світання да цямна цэлы тыдзень.

Вось што крыецца за назвамі нашых вёсак Агароднікі, Агароднічкі, Гароды, якія ўзялі сваю назву ад большасці жыхароў — гароднікаў.

(мг)

Як у банку

Каб атрымліваць высокія ўраджаі збожжавых ці акаповых, гаспадар павінен дбаць аб тым, каб звярнуць зямлі ўсе засобы раслінных кармоў і пільна сачыць, каб гэтых кармоў было пад дастаткам, бо інакш не атрымае добрага ўраджаю. Гаспадар не павінен шкадаваць грошай на ўгнаенні, бо затрачаны на гэта капітал звернецца. А грошы, як у банку.

Нам вельмі цікава паглядзець, як добра выкармлены конь задзярэ люлькай хвост, выкіне задам, храпане на ўсю аколіцу ў абедзве ноздрыны, моцна страсяне прыгожай грывай і сваеасабліва перабіраючы нагамі бегае на панадворку. Прыемна паглядзець на тлустую карову, якая дае 20 і больш літраў малака ў дзень. Таксама нам прыемна паглядзець і на добры ўраджай.

Не трэба траціць грошы на гарэлку, бо яна дарагая і нікому ніякай карысці не дае, а часцей з'яўляецца прычынай вялікага няшчасця. Не трэба надмерна падрываць рэсурсы дамашняга бюджэту і рабіць нявельмі патрэбныя расходы на вопратку ці на дарагую мэблю. Але трэба намагацца выкладаць грошы на ўгнаенне зямлі, якая з'яўляецца крыніцай жыцця і шчасця працоўных людзей усяго свету.

Калі мы навучымся добра абрабляць глебу, добра яе навозіць натуральным і штучным угнаеннем, сеяць толькі адборным насеннем, то напэўна выканаем усе нормы павышэння нашай гаспадаркі ў бліжэйшыя гады. Не трэба таксама шкадаваць грошы на кніжку, на газету ці на навуку аб сельскай гаспадарцы.

НЕСТАР ПЕРАВОЙ

Ці ведаеш

Беларуская Рэспубліка, паводле спісу на дзень 15 студзеня 1959 года, налічвае 8 мільёнаў 60 тысяч жыхароў, у тым ліку на вёсцы жыве 5 мільёнаў 585 тысяч чалавек, у горадзе — 2 мільёны 475 тысяч чалавек.

Па ліку насельніцтва БССР займае пятае месца ў Савецкім Саюзе (першае — РСФСР — 117 мільёнаў 494 тысячы жыхароў, другое — Украінская ССР — 41 мільён 893 тысячы жыхароў, трэцяе — Казахская ССР — 9 мільёнаў 301 тысяча жыхароў, чацвёртае — Узбекская ССР — 8 мільёнаў 113 тысяч чалавек).

Самым вялікім горадам у БССР з'яўляецца г. Мінск — 509 тысяч жыхароў (у 1939 годзе Мінск налічваў 237 тысяч жыхароў) і ў спісе найбольшых гарадоў СССР займае 24 месца. Другім па велічыні горадам БССР з'яўляецца г. Віцебск — 148 тысяч жыхароў, трэцім — г. Магілёў — 121 тысяча жыхароў.

мг

ПАВЕТРАНЫ ЗЛОДЗЕЙ

Незвычайная гісторыя здарылася 15 г. м. на пляжы ў Вроцлаве. Нештодзённы злодзей перад сотнямі людзей украў аднаму мужчыне нагавіцы і кашулю. Нагавіцы ўдалося адабраць, кашулі не.

А было гэта так. Пасля поўдня над Вроцлавам паявіліся хмары і пачаў дзьмуць моцны вецер. У пэўным моманце людзі на пляжы ўбачылі, як уверх нясецца мужчынская кашуля і нагавіцы. Злодзеям аказаўся смерч (слуп паветра), які пацягнуў уверх нагавіцы і кашулю. Нагавіцы зачапіліся за дрэва, а кашуля паляцела вышэй і знікла з вачэй.

КАЛІ НЕ АСМЕЛІШСЯ ПРЫЗНАЦЦА Ў КАХАННІ...

У клубе распаўсюджвання музыкі ў Варшаве адкрыта — упершыню ў нашай краіне — гзв. студыя мяккіх грампласцінак.

Нясмелыя закаханыя, спевакі-аматары і ўвогуле ўсе, хто хоча, могуць тут наіграць на пласцінку свой голас, прызнанне ў каханні і пераслаць яе зацікаўленым.

Карэспандэнцыя з Мінска

Кожны дзень іншы

З 10 ліпеня ў сталіцы БССР — Мінску, знаходзяцца настаўнікі беларускай мовы школ Беластоцкага ваяводства.

— Мы прыехалі сюды пад кіраўніцтвам падінспектара Міхася Сабешука, і жывем у гасцініцы «Мінск». Трэба адразу падкрэсліць, што ўсе мы вельмі задаволены, вельмі добра і сардэчна былі прыняты праз асветныя ўлады БССР. Ужо першага дня адбылося спатканне з намеснікам міністра асветы БССР.

20 настаўнікаў прыехала ў Мінск з мэтай паглыблення ведаў па беларускай мове і адначасова азнаямлення з жыццём і развіццём БССР. Між іншымі знаходзяцца тут такія актывісты БГКТ, як Зоя Цілюльха, Галя Карпюк і іншыя. Навука роднай мовы, наведванне тэатраў, кіно; спатканні з дзеячамі і людзьмі культуры; пазнанне горада і Рэспублікі — будуць напэўна вялікай дапамогай у іх далейшай працы сярод нашага беларускага асяроддзя ў Польшчы.

Лекцыі, якія чытаюць вядомыя выкладчыкі Педагагічнага Інстытута ім. Горкага — Ф. М. Янкоўскі, М. М. Пятуловіч, І. Т. Зіневіч, з'яўляюцца вельмі цікавымі і карыснымі. Яны паглыбляюць веды настаўнікаў па гісторыі літаратуры, граматыцы і методыцы выкладання. Цікавыя асабліва лекцыі па методыцы. Тут заўсёды робіцца параўнанне з нашай працай у школе.

Апрача таго праводзяцца заняткі па танцах і спеве. І гэта будзе вялікай дапамогай у працы ў школе.

Праз некалькі дзён пабыўкі ў Мінску настаўнікі пазналі многа чаго ў горадзе. Гэта вялікая заслуга тав. Мікалая Сямёнавіча Васілеўскага, які ўкладае многа намагання і сэрца, каб паказаць нам як найбольш. Да 16 ліпеня глядзелі мы ўжо 3 драматычныя творы ў тэатрах: «Тайфун», «Люблю-люблю», «Бітва ў пуці»; 4 кінакарціны; былі ў парку ім. Горкага, Батанічным парку, на стадыёне «Дынама», у Дзяржаўнай Бібліятэцы ім. У. І. Леніна, Дзяржаўным Музеі, глядзелі кітайскую і югаслаўянскую выстаўкі і многа, многа іншых цікавых рэчаў.

Найбольш хвалюючым і дарагім момантам было спатканне з Уладзіславай Францаўнай Луцэвіч — жонкай вялікага беларускага паэта Янкі Купалы. Спатканне адбылося ў музеі Янкі Купалы. Было яно вельмі сардэчным. Уладзіслава Францаўна была вельмі задаволена нашым візітам. Яна проста радавалася нам, як родным дзецям. Мы былі не менш шчаслівыя. Тут мы многа даведаліся нова аб жыцці і творчасці нашага вялікага паэта.

Мы ўручылі Уладзіславе Францаўне кветкі, а яна нам кніжкі Янкі Купалы. Паабяцалі сабе яшчэ раз спаткацца ў Вязыньцы, вёсцы, дзе нарадзіўся паэт.

Нашы настаўнікі вельмі ўдзячны уладам Польскай Народнай Рэспублікі і Беларускай Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі за арганізацыю такіх курсаў.

АЛЯКСАНДР ЗАКРОЙШЧЫК
настаўнік
з вёскі Кленікі

«Галя Ягеллёніі», у якой змяшчаецца Падляшскі кірмаш.

ПАДЛЯШСКІ КІРМАШ

У сувязі са Святам Адраджэння, 22 ліпеня ВЗСП (Ваяводскі звёнзэк спулдзельчосьці працы) у Беластоку арганізаваў вельмі цікавую і карысную імпрэзу — Падляшскі кірмаш. Карыстаецца ён вялікім зацікаўленнем жыхароў горада і прыезджых.

Кірмаш паказвае дасягненні дробнай прамысловасці Беласточчыны: дзяржаўнай тэрытарыяльнай прамысловасці, кааператываў працы і рамества. На кірмашы ўдзельнічаюць таксама экспанаты ключавой прамысловасці Беласточчыны з баваўнянай і металічнай галін.

Падляшскі кірмаш, зусім новая ў нас імпрэза. Аднак вялікае зацікаўленне ім сведчыць аб тым, што ўспрымецца яна ў Беластоку і на далей. Несумненна, што ў такім вытадку імпрэза можа ў значнай ступені прычыніцца да развіцця розных галін прамысловасці Беласточчыны і дасць магчымасць таварам выйсці за межы ваяводства. (На кірмашы паасобныя прадпрыемствы могуць падпісваць розныя гандлёвыя транзакцыі). А калі так, то за гэта належаць словы прызнання арганізатарам Падляшскага кірмашу.

(вб)

Каб гром быў не страшны...

У мінулым месяцы Беласточчыну наведала хваля бурных навальніц. Як толькі паяўлялася на небе хмара, дык наваколле ператваралася ў пекла. Кругом гудзела як у катле. Ва ўсіх баках зіхацелі маланкі і ляцелі бічавыя пяруны, якія прыносілі людзям многа страху і няшчасця.

Ад пяруна згарэла многа хат, хлявоў і гумнаў у Трывежы, Новым Беразове, Навасадах, Курашаве і другіх вёсках у Гайнаўскім павеце, а ў вёцы Адрынкі забіла ў хляве карову і цяля Паўла Франкоўскага.

Усіх гэтых няшчасцяў ад грому магло б не быць. Грамаадвод здаецца не дарагая рэч, а гарантуе нам бяспеку ад грому. Кошты яго заінсталявання не перавышаюць 40 зл.

І трэба, каб сяляне аб гэтым падумалі. Тады не будзе страху перад надыходзячай навальніцай, што знішчыць яна цяжка запрацаванае дабро.

ЯНКА СВАТ
Гайнаўскі павет.

— Праўда, што да гэтай мэблі цяжка прычапіцца нават найбольш прыдзірліваму пакупніку?

Фота — Я. Рыбінскі

ЯК у МАЛЕШАХ

Непадалёку шашы Бельск — Бранск у прыгожай маляўнічай аколіцы Бельскага павета ляжыць вёска Малешы. У далёкім мінулым вёска была зусім іншай. Нават хто не быў дзесяць год таму назад тут, можа не пазнаць цяпер свайго роднага кутка. Так перамяніла яго народная ўлада. Жыхары вёскі, як кажуць яны самыя, дзеляцца на беларусаў і палякаў. Але жывуць усе згодна, без антаганістычных зрываў, без рэлігійнага фанатызму, як адна сям'я. Моладзь Малешаў карыстаецца аўтарытэтам у сваёй аколіцы. На забаву да Малешаў прыязджае моладзь з іншых вёсак: Буйнава, Шпакоў, Ягуштова (на мястовым дыялекце — правідлова Аўгустова).

Тут усе могуць правесці культурна вечар. Моладзь Малешская сапраўды надзвычайная. Сваіх сяброў з аколіцы прымаюць надта ветліва.

Аб біятыцы тут ніхто і не помніць. Ох, каб так можна было сказаць аб кожнай нашай вёсцы, мелі б чым пахваліцца.

Сяляне вёскі Малешы людзі працавітыя. Іх калектыў зграны як гармонік. Што пастановяць тое і выканаюць. Вось напрыклад, на 15-годдзе Народнай Улады рашылі ўлажыць брук, конечна супроць сябе. І зрабілі гэта. Цяпер вёска мае вуліцу, якой могуць пазайздросціць ёй суседзі.

АНДРЭЙ БЕРАЗАВЕЦ
Бельскі паавет

ВЫНІКІ КОНКУРСУ 15-годдзя

Узнагароды вылясавалі:

1. РАІСА ЛУКАШУК, — Катовіцы вул. Лібкнехта 21/3 — НАСТОЛЬНЫ СЕРВІС.
2. РАІСА ГУТНІК — Віткова вул. Чарнеўская 11/7 пав. Гнезно — ЭЛЕКТРЫЧНАЕ ЖАЛЕЗКА.
3. МІКАЛАЙ КАЗЛОЎСКІ — Пераходы, пошта Каралёвы Мост, Беластоцкі павет — МУЖЧЫНСКАЯ КАШУЛЯ.
4. ЯНКА КІСЕЛЬ — в. Гаркавічы, пошта Бабікі, Сакольскі павет — КУПОН НА СУКЕНКУ.
5. ЯНКА ПЯЛУШЭЦКІ — Новае Ляўкова, пошта Старое Ляўкова, Гайнаўскі павет — ПАРТФЕЛЬ - ДЫПЛАМАТКА.
6. ТАІСА КАЗЛОЎСКАЯ — Каралёвы Мост, Беластоцкі павет — ПЛАШЧ - ДАЖДЖАВІК.
7. ЯКАЎ САБЕШУК — Награбы, пошта Кляшчэлі, Гайнаўскі павет — МЯСАРУБКА.
8. КАСТУСЬ КІРЫСЮК — Клюковічы, Сямяціцкі павет — ШКОЛЬНЫ КАСЦЮМ ДЛЯ ДЗЯЎЧЫНКІ.

Узнагароды пацяшэння вылясавалі:

СЦЯПАН ПРАКАПЮК—Чыжыкі, пошта Новаберазова, Гайнаўскі павет, ВАДЗІМ АКСЮЦІК — Кабылянка, пошта Міхалова, Беластоцкі павет, АЛЯКСАНДР САМУСЬ — Нараўка, Гайнаўскі павет, МІКАЛАЙ ПАНФІЛЮК — Дубічы Царкоўныя, Гайнаўскі пав., МІКОЛА БУЦЫЛІН — Гастынін-Крук, ЛІДА СТАМБАЛІЙСКАЯ—Варшава, В. МАТЫСЯК — Лодзь, МІКАЛАЙ КОРЭЦ — Лукавіца 90, пав. Ліманова, ваяв. Кракаў, СЦЯПАН ЯВАЙЧЫК — Гайнаўка, ПЁТР БАНДАРЭВІЧ — Кетш-Сленскі, пав. Глубчыцэ, ваяв. Аполе, ЧЭСЛАЎ СШЭФАНКЕВІЧ — Еленя Гура, ВАЦЛАЎ БУДЗЬКО — Варшава, ВІТОЛЬД ЯНЧУК — Клюковічы, Сямяціцкі павет, ЗІНА КАРПОВІЧ — Страшава, пошта Гарадок, Беластоцкі павет, ЛЮБА ВЯРБІЦКАЯ — Беласток.

Узнагароды высылаем поштай.

ПРЫПАМІНАЕМ

ШТО, ЗГОДНА З ПРОСЬБАЙ НАШЫХ ЧЫТАЧОЎ ПРАДАЎЖАЕМ «ВЯЛІКІ КОНКУРС»

ДА 1 ВЕРАСНЯ 1959 Г.

ВАРУНКІ КОНКУРСУ

КОЖНЫ МОЖА БЯСПЛАТНА АТРЫМАЦЬ ВЕЛАСІПЕД, ГАДЗІННІК, ФОТААПАРАТ, КАЛІ ЗБЯРЭ 10 НОВЫХ ПАДПІСЧЫКАЎ «НІВЫ» НА ІІІ АБО ІV КВАРТАЛ Г. Г. І ДА 1.ІХ.1959 Г. ПРЫШЛЕ Ў РЭДАКЦЫЮ КВІТАНЦЫЮ, ПАСВЕДЧАНУЮ ПОШТАЙ.

„NIWA”

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7 tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10 15 zł półrocznie — 20 30 zł i rocznie — 40 60 zł. Należność za prenumeratę za granicę wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch” Warszawa

Zamówienia na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA” Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Nkł. 5150 Bltk. P-2

У адрас старшыні ГРН у Пасынках

Чаму «нячыстая» цягне пад мост?

Паважаны Мікола Весялоўскі, ці ехалі Вы калі-небудзь дарогай з Пасынак у Агароднікі? Не? Вядома, вядома, хто ж гэта не даражыць сваім уласным жыццём? Тым больш калі небяспека пагражае яму, так сказаць, з прычыны «нячыстай сілы». Дарэчы, гэтая «сіла» ад нейкага часу загняздзілася пад мостам, што пабудаваны некалькі дзесяткаў гадоў таму назад каля Агароднікаў на рацэ Арлянцы. Загняздзілася «нячыстая» і пужае людзей. Калі едзеш па мосце возам, дык яна пачынае яго так трасці і калаціць, што чалавеку зуб на зуб не трапляе. А калі праходзіш пеша — дык рассоўвае перагніўшыя дошкі і намагаецца ўцягнуць нагу ў дзірку. Асабліва яна не любіць усялякіх механізмаў. Мабыць таму дарожны аддзел паставіў каля моста перасцярагальную дошку, якая забараняе самаходам ездзіць па ім. І так, сядзіць сабе гэтая «нячыстая» пад мостам, падгрызае яго перагніўшыя стаўпы і наводзіць страх на людзей і на старшыню ГРН у Пасынках.

— Ці ж няма ніякай рады, каб яе выгнаць адтуль?

— Ёсць!

— Якая?

— Пабудаваць новы мост.

— Якім чынам?

— Грамадскім!

Калі Вы, паважаны Мікола Весялоўскі, смела перойдзеце цвёрдым сваім гаспадарскім крокам па новапабудаваным мосце на другі бок Арлянкі, жыхары Агароднік сустрэнуць Вас хлебам і соллю.

Жадаем поспеху!

Тэкст і фота — ШУЛЯК.

ЭПІГРАМЫ

УЛ. КАПНІНСКІ

МОЛЬ – КАНТРАЛЁР

На ткацкім камбінаце моль
Вяла над якасцю кантроль.
Можна дадумацца заране,
Якая якасць гэтых тканей!

С. ШВЕЦАЎ

У СВЕЦЕ ФАНТАСТЫКІ

Раман пісьменніка-фантаста
Адстаў ад жыцця на год
паўтараста

ЭМІЛЬ КРОТКІЙ

НЕАШЧАДНАСЦЬ

Сараканожцы Бог
Даў цэлых сорак ног.
Перарасход агромны,
Гасподзь неэканомны.

Пераклала З. БУСЛОВІЧ

ХІТРЫ АДКАЗ

Бацька да сына:

— Алёша, пайдзі на пошту, занясі ліст.

— Ай, я не хачу, няхай меншы ідзе.

— Алёша, ты ж старэйшы, слухайся мяне. Цябе ўжо хутка жаніць будзем...

— Калі жаніць, дык мне да дзевак трэба, а не на пошту.

*

— Чаму ты Васіль не жэнішся?

— А як жаніцца, калі я ніколі не быў жанатым?

*

— Ведаеце, што там, дзе стаіць ваш дом, будзем пракладаць чыгунку, — гаворыць інжынер гаспадару.

— Ну і што, вы думаеце, што я буду пастаянна адчыняць дзверы для паяздоў...(?)

Прыслаў:

ЯКУБ САБЯШУК
Рагачы

ВЫКРУЦІЎСЯ

Двух суседзяў пасварыліся. Адзін з іх падаў другога ў суд. Жонка высылаючы мужа з сынам на справу дае ім кошык яек і навучае:

— Аддайце гэтыя яйкі суддзі, можа як-небудзь выкруціцеся.

Пасля заканчэння справы суд вынес рашэнне і прысудзіў па 50 лоз.

Калі сын прыбег дахаты, маці пытае:

— А што, выкруціліся?

— Я выкруціўся, а бацька яшчэ круціцца

КАРНАЦЭВІЧ СЦЯПАН
Гароднікі

НЕ ЗРАЗУМЕЎ

Настаўнік раптоўна спытаў Віцю:

— Калі найлепш зрываць яблыкі?

— Тады, калі сабака прывязаны, — адказаў збянтэжаны Віця.

З РЫБАЙ

На моспе іншоў чалавек і ўбачыў хлопчыка, які стаяў схіліўшыся ца парэнчу. Хлопчык еў булку і глядзеў у ваду.

— Што ты тут робіш, — спытаў чалавек.

— Ем булку з рыбай...

— А дзе ж гэтая рыба?

— У вадзе. — хітра адказаў хлопчык.

Прыслала

ВАЛЯ ПАЎЛЮЧУК
Рагачы
Сямяціцкі павет

ІЛЮЗІІ. (МАЛ. ФЛАРЫЯНА. РУМЫНІЯ.)

Інданезійскія прыказкі

Мутная вада цячэ не з чыстага возера.

Алмаз блішчыць нават у яме са смеццем.

Кожнаму чарвяку хочацца стаць драконам.

І высокая гара зваліцца, калі яе кожны дзень падкопваць.

УРАДЖАЙ

Нічога так не чакаюць людзі, як новага ўраджаю. Неўраджайны год — бяда, таму мы не здзіўляемся, калі некаторыя прыклікаюць вышэйшую сілу, каб дожджык упаў на час, каб градавая хмара ніву абышла, каб сонейка ласкава палоску абагрэла і каб у жніўныя дзянькі вецярок прахладу начосіў. Няма чаго скрываць, у гэтым годзе ў нас шмат непрыемнасцей з-за ўраджаю. З другіх ваяводстваў пальцамі на нас паказваюць:

— Во, паглядзіце, — кажуць, — як беластоцкія куркіны гаспадары збіраюць збожжа. На два цэнтнеры менш з гектара. Ні культуры ў іх, ні ахвоты да працы.

Паміж сабой мы можам сказаць, дасягненні ў нас ёсць. Гарэлкі мы выпіваем больш за ўсіх. Людзі з іншых ваяводстваў шапкамі закрываюцца ад такіх відокаў. Затонкія ў іх кішкі, каб выйграць з намі спаборніцтва ў выпіўцы!

Мы ведаем, што ахвоты да працы ў нас даволі, толькі сельскагаспадарчых машын — малавата. У многіх мясцовасцях косамі стрыгуць ніву. Нават агратэхнікай пагарджаюць. Таму і ўраджай няпоўнакроўны.

Зараз людзі намучыліся. Гарачыня прымушала яшчэ да ўсходу сонца выходзіць на працу. Касі каса, пакуль раса, раса далоў і мы дамоў. Ад спякоты зерне з каласкоў сыпалася, але ўраджай сабралі.

Цяпер ужо многія гаспадары вязуць збожжа на скупачны пункт, апошнія сядзяць па-турэцку на снапах і думаюць:

— На рынак везці — цэны пакуль не падыходзяць. А ў скупачны пункт яны тым больш не спяшаюць — яшчэ не атрымалі павесткі з запатрабаваннем здачы зярна. Зрэшты, як і атрымаюць, дык яшчэ паспеюць надумацца да таго часу, калі прыдуць ад іх даўжок зыскаць.

Вёскі нашы да свята ўраджаю рыхтуюцца. А з чым жа вы, галубчыкі, сустракаць яго будзеце? Уся краіна ўдзельнічае ў гэтай урачыстасці, толькі не ўсе ўдзельнікі будуць з чыстым сумленнем перад дзяржавай.

Няма ў нас інструкцыі, якая б забараняла святкаваць тым, хто не выканаў сваіх абавязкаў, але добра было б такім падрыхтаваць саламяныя венікі, прыбраныя стужкамі з напісам — «Сам гам, а другому не дам». Такіх адразу ўсюды пазнавалі б. І мы іх, добра разгойдаўшы, высока падкідалі б, а самі... разыходзіліся. Няхай бы падалі, тады ведалі б як бывае без калектыўнай помачы.

А што датычыць ураджаю ў перадавых ваяводствах, — дык вось што я вам скажу: Зато пэк таксама бегаў першы, але цяпер ужо іншыя бегаюць.

Наш народ на пад'ём цяжкі, але як расхістаецца, адкіне старыя метады ў працы на гаспадарцы, дык з пад рук народа такі ўраджай пасыплецца, што амбары патрэскаюць.

Дзядзька Лявон.

НА ПАМЯТКУ АБ ПОЎДНІ.
(«КРАКАДЗІЛ», МАЛ. Н. ЛІСАГОРСКАГА).